

Oponentský posudek

Kateřina Jonová, *Zvířata jako nástroj využívaný lidmi*, magisterská práce odevzdaná na ETF 2014, 73 stran. Práce obsahuje úvod, tři rozsáhlejší kapitoly vždy s více podkapitolami, dále závěr a seznam literatury (20 položek, včetně bible a tří slovníků) a stručný seznam platných právních norem, týkajících se tématu (s.71, avšak bez bibliografických údajů) a webové odkazy (5 položek). Členění práce je jasné. Autorka se drží tématu. Po gramatické i technické stránce je práce na velmi dobré úrovni (pouze s. 42 – zvířata byla – nikoli byli, aj.).

Autorka vychází z Benthamova zásadního rozlišení – rozhodující není, zda zvířata mohou uvažovat nebo zda mohou mluvit, ale zda mohou trpět. (s. 26) – což je zřejmě dnes uznávaný indikátor důstojnosti zvířat, nejen domestikovaných. Problém cíle a funkčnosti zoologických zahrad, problém sportovního využití koní autorka nezmiňuje, protože v úvodu nahlásila, že činí výběr z dané problematiky. Nejčastější využití zvířat: válečné a zemědělské již asi není v Evropě aktuální. Autorka si dále všímá jurisdikce práv zvířat a porušování práv zvířat, rozlišujícím znamením opět je pocíťování bolesti zvířaty. Proto autorka rozkrývá často i samotnými lékaři kritizovaný problém testování léků na zvířatech (zbytečnost této metody), naopak připomíná užitečnost a oprávněnost zkoumání možnosti transplantace orgánů, což bylo původně prováděno nejprve na zvířatech. Také testování kosmetiky je naprosto zbytečné, o tom autorka hovoří na základě odborné literatury velmi přesvědčivě. Taktéž upozorňuje na naivnost konzumentů, kteří se nechtějí zabývat problémem mnohých bolestivých nešvarů u velkochovů a na jatkách – většinou jde o příklady ze zahraničí – a předpokládá podobnou civilizační vinu naší země (nešetrnost zacházení se zvířaty).

Autorka svou práci apeluje – tomu je podřízen do jisté míry i styl práce – ať čtenář přijme její argumentaci, protože trápení zvířat je nemorální. Téma a stav společnosti k tomu tónu do značné míry dává autorce oprávnění.

Méně přesvědčivé je autorčino odvozování vegetariánství a veganství z biblického textu, jako by šlo o přirozenou záležitost – chtěnou Bohem – Bohem stvořenou přirozenost. Autorka se dívá na text Gn 2,29 jako na výraz boží vůle (s. 40 – 42 a 61). V biblické zvěsti se setkáváme také s podporou konzumace masa: Gn 9,3 „každý pohybující živočich vám bude za pokrm“ i tento výrok je podán starověkým vykladačem jako výraz boží vůle. Je tedy zřejmé, že nelze ulpívat na fundamentalistickém přístupu, protože pak se dostáváme do neřešitelné situace tvrzení proti tvrzení. Autorka by měla k biblické zvěsti přistoupit jako ke „svědectví“, což je důležitá hermeneutická kategorie (viz Petr Pokorný, *Hermeneutika*, s. 210) a hovořit o těchto textech jako o závažném „svědectví“ biblických teologů. Pak se stane zřejmé, že vegetariánství bylo pro určité okruhy lidí představitelné již ve starověku, a pro určité nikoli a že není biblickými autory definována jedna lidská přirozenost, již i termín *imago Dei*, který autorka také interpretuje nedovoluje ulpět na fundamentalistickém tvrzení, že vegetariánství je přirozeností člověka.

Celkem zdařile autorka zpracovává vztah biblických autorů ke zvířatům (61n). Slušelo se zmínit, že Nový zákon již nepočítá s obětováním zvířat, ač Ježíšovi rodiče ještě zachovávali předpisy o obětech, podobně jako rodiče Jana Křtitele. S Ježíšem Nazaretským však dochází ke zlomu (viz list Židům). Také autorka mohla zmínit subjektivní právo svobodných, otroků i domestikovaných zvířat, že i zvíře má právo na odpočinek sedmého dne. Toto právo platilo bez rozdílu pro všechny členy domácnosti, včetně zvířat.

Autorka ve zmínce o přirozenosti zvířecí morálky nesklouzává do sociobiologických či neodarwinistických etických omylů, což je dobře. V tom tedy nevysloveně uznává odlišnost lidské etiky a zvířecí schopnosti citlivě reagovat a jednat. Výběr autorů, o které opírá své

postřehy a hodnocení je svým způsobem reprezentativní a názory autorů jsou dobře zpracované, jasným způsobem. Autorka své vlastní názory vícekrát vysvětluje a přiznává se k určitému řešení. Autorce jde o změnu lidského přístupu a tak vyzývá ke změně étosu. Práce je pro mne přesvědčivá – navrhuji hodnocení velmi dobře.

Pavel Keřkovský